

Teisės į sveiką aplinką tinkamą įgyvendinimą užtikrinantys aspektai Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencijoje

Regina Prapiestienė

Vilniaus universitetas,
Gamtos mokslų fakultetas,
M. K. Čiurlionio g. 21,
LT-03101 Vilnius
El. paštas: regina.prapiestiene@gf.vu.lt

Deimilė Prapiestytė

Vilniaus universitetas,
Teisės fakultetas,
Saulėtekio al. 9,
LT-10222 Vilnius
El. paštas: deimile.prapiestyte@tf.vu.lt

Prapiestienė R., Prapiestytė D. Teisės į sveiką aplinką tinkamą įgyvendinimą užtikrinantys aspektai Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencijoje. *Geografija*. 2010. T. 46(1–2). ISSN 1392–1396.

Šiame straipsnyje tęsiamas autorių pradėtas tyrimas ir toliau analizuojama Europos Sąjungos Teisingumo Teismo jurisprudencija kaip vienas iš aplinkos apsaugos ir aplinkos apsaugos teisės disciplinų šaltinis. Apžvelgiama paskutinių kelerių metų Teisingumo Teismo praktika, susiformavusi nagrinėjant bylas, kurių ginčo objektas iš pirmo žvilgsnio nėra tiesiogiai susijęs su aplinkos apsaugos klausimais: bylos dėl Europos Sąjungos institucijų kompetencijos pasidalijimo; dėl tinkamo teisinio pagrindo rengiamiems teisės aktų projektams parinkimo; dėl nustatytų draudžiamų kiekybinių importo apribojimų; dėl transporto ribojimų; dėl elektros energijos gamybos ir cheminės pramonės.

Raktažodžiai: Europos Sąjunga, Europos Sąjungos Teisingumo Teismas, aplinkos apsauga, medicininės priemonės, sveikatos apsauga, atliekų pervežimas, mokesčiai už atliekų šalinimą, transporto ribojimai, oro kokybė

„Gamta yra tai, kas yra, o teisinė tvarka – kas yra ir kas pageidaujama, kad būtų“. (A. Vaišvila)

IVADAS

Teisės doktrinoje nurodoma, kad įstatymų leidėjas ir teisėjas nekuria teisės kaip leidimų ir paliepiamų pusiausvyros, o tik suvokia ir formuluoja, konkretina ją konkrečių santykių atžvilgiu, ir daroma išvada, kad teisėjas yra universalesnis už įstatymų leidėją, nes jam tenka dėl teisių ir pareigų pusiausvyros palenkti ir tuos socialinių santykių atvejus, kurių nenumatė ir negalėjo numatyti įstatymų leidėjas, esantis toliau nuo tų santykių. Šiuo atžvilgiu teisėjas yra svarbesnė teisės figūra negu įstatymų leidėjas, ir tą svarbą išreiškia jau pats terminas *teisė*, autentišką prasmę įgyjantis iš sąvokos *teisti*. Daroma išvada, kad teisė tiesiogiai formavosi iš teisingumo vykdymo, iš visų asmenų teisinės lygybės ir mainų lygiavertiškumo pritaikymo norminant žmonių santykius (Vaišvila, 2000). Europos Sąjungos Teisingumo Teismo (toliau – ir Teisingumo Teismas, ir ETT) formuojama jurisprudencija, įgyvendinant jam, kaip vienai iš Europos Sąjungos institucijų, priskirtas funkcijas, ir jos reikšmė kasdieniniams visuomeniniams santykiams visiškai patvirtina teisės doktrinoje suformuotą teiginį, kad „teisė formavosi iš teisingumo vykdymo“. Europos Sąjungos teisėkūros institucijos, įgyvendindamos aplinkos politikos tikslus, priima labai daug ir įvairių teisės aktų, kurių

taikymo privalumai ir trūkumai bei su tuo susijusios problemos geriausiai atsispindi Teisingumo Teismo praktikoje. Minėtas reiškinys, autorių nuomone, pagrindžia būtinybę tęsti pradėtą tyrimą, kuris negali apsiriboti tik Teisingumo Teismo sprendimų, priimtų išnagrinėjus bylas, tiesiogiai susijusias su aplinkos apsauga, analize. Šiame straipsnyje bus apžvelgiami kelių pastarųjų metų Teisingumo Teismo priimti sprendimai nagrinėjant bylas, kurių ginčo objektas nebuvo tiesiogiai susijęs su aplinkos apsauga ar aplinka apskritai. Atkreiptinas dėmesys, kad Teisingumo Teismas, net ir nagrinėdamas ginčus, susijusius su Europos Sąjungos institucijų kompetencijos pasidalijimu bei su tinkamu teisinio pagrindo parinkimu rengiant teisės aktų projektus, sprendžia klausimus, susijusius su Europos Sąjungos siekiais aplinkos apsaugos srityje. Kitoje kategorijoje bylų, kuriose remiamasi aplinkos apsaugos kriterijumi, nors ginčo objektas ir nėra tiesiogiai susijęs su aplinka, valstybės narės yra kaltinamos pažeidusios Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (toliau – SESV)¹

¹ Atkreiptinas dėmesys, kad 2009 m. gruodžio 1 d. įsigaliojus Lisabonos sutarčiai, pavadinimas „Europos bendrijos steigimo sutartis“ keičiamas pavadinimu „Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo“. Po Lisabonos sutarties įsigaliojimo pernumeruojami ir ES sutarties dalys, skyriai, skirsniai ir straipsniai. Norint išvengti galimų neaiškumų, tais atvejais, kai straipsnyje bus kalbama apie laikotarpį iki Lisabonos sutarties įsigaliojimo, bus nurodomi straipsniai pagal tuo metu galiojusią EB sutarties ar ES sutarties tekstus.

34 straipsnyje nustatytą draudimą taikyti kiekybinius importo apribojimus ir visas lygiavėčio poveikio priemones (EB sutarties 28 str.). Minėtais atvejais valstybės narės gali pateisinti nustatytus apribojimus pagal SESV 35 straipsnį (EB sutarties 30 str.), kuriame nustatyta, kad minėti importo apribojimai yra pateisinami, be kitų, taip pat ir visuomenės saugumo, žmonių sveikatos bei gyvybės apsaugos tikslams. Šios kategorijos bylos pavyzdžiu autorės pasirinko ETT *Nordiska Dental* byloje priimtą sprendimą. Dar vieną kategoriją bylų, kuriose persipina mokesčių ir aplinkos apsaugos klausimai, sudaro bylos, nagrinėjančios dėl atliekų šalinimo ir mokesčio už atliekų šalinimą apskaičiavimo tvarkos kilius ginčus. Ir galiausiai pristatomos Teisingumo Teismo priimtų sprendimų apžvalgos bylose dėl transporto ribojimų, dėl elektros energijos gamybos ir cheminės pramonės.

BYLOS DĖL PRIIMAMŲ EUROPOS SĄJUNGOS TEISĖS AKTŲ TEISINIO PAGRINDO PARINKIMO

Teisingumo Teismas prie bylų, kuriose nagrinėjami konstituciniai ir instituciniai klausimai, priskyrė bylą *Komisija ir Parlamentas prieš Tarybą (2009 m. rugsėjo 8 d. sprendimas byloje Komisija prieš Parlamentą ir Tarybą...)*, kurioje nagrinėjo ginčą, susijusį su Reglamente (EB) Nr. 1013/2006 dėl atliekų vežimo priėmimo teisiniu pagrindu (2006 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1013/2006...). Išnagrinėjęs šią bylą ETT konstatavo, kad ši teisės aktą reikėjo grįsti tik EB sutarties 175 straipsnio 1 dalimi, o ne EB sutarties 133 straipsniu ir EB sutarties 175 straipsnio 1 dalimi², nes jo padariniai bendrai prekybos politikai tebuvo šalutiniai, todėl Komisijos pateiktas ieškinyš dėl ginčijamo akto panaikinimo buvo atmestas kaip nepagrįstas.

Remiantis nusistovėjusia Teisingumo Teismo praktika, tik išimtiniais atvejais, jei aktu tuo pat metu siekiama kelių tikslų arba jį sudaro kelios neatskiriamos sudėtinės dalys, iš kurių nė viena nėra mažiau svarbi ir netiesioginė, palyginus vieną su kita, toks aktas turi būti grindžiamas atitinkamais skirtingais teisiniais pagrindais. Šioje byloje Komisija laikėsi nuomonės, jog pasirinkti du teisinius pagrindus buvo privaloma dėl to, kad šį reglamentą sudarė dvi neatskiriamos sudėtinės dalys, iš kurių viena susijusi su bendra prekybos politika, o kita – su aplinkos apsauga, ir kurios nėra mažiau svarbios ar netiesioginės, palyginus vieną su kita.

Teisingumo Teismas nurodytam Komisijos argumentui nepritarė ir nusprendė, jog išnagrinėjus ginčijamą *reglamentą matyti, kad jis tiek pagal savo tikslą, tiek pagal turinį iš esmės yra skirtas apsaugoti žmonių sveikatą ir aplinką nuo galimo žalingo atliekų vežimo iš vienos valstybės į kitą poveikio.*

² EB sutarties 133 str. (SESV 207 str.) įtvirtintas kompetencijų pasidalijimas teisėkūros procedūroje tarp institucijų įgyvendinant prekybos politiką. EB sutarties 175 str. 1 d. (SESV 192 str. 1 d.) įtvirtinta teisėkūros procedūra, skirta įgyvendinti aplinkos politiką.

Konkrečiai tariant, kadangi išankstinio rašytinio pranešimo ir leidimo procedūra aiškiai siekiama apsaugoti aplinką, kai atliekos vežamos iš vienos valstybės narės į kitą, ir todėl ji teisingai pagrįsta EB sutarties 175 straipsnio 1 dalimi, nenuoseklu būtų manyti, kad ta pati procedūra, kai ji taikoma vežant atliekas tarp valstybių narių ir trečiųjų valstybių, siekiant to paties tikslo – apsaugoti aplinką, turi bendros prekybos politikos priemonės požymių ir todėl turi būti pagrįsta EB sutarties 133 straipsniu. Šią išvadą, Teisingumo Teismo nuomone, patvirtina su šiuo reglamentu susijusių teisės aktų analizė. Plačiai aiškinant bendros prekybos politikos sąvoką nepaneigiamas tvirtinimas, kad Reglamentas Nr. 1013/2006 iš esmės yra aplinkos apsaugos politikos instrumentas. Bendrijos aktas gali priklausyti šiai sričiai, net jeigu juo numatytos priemonės gali paveikti prekybą. Iš tiesų Bendrijos teisės aktas priskirtinas išimtinai kompetencijai EB sutarties 133 straipsnyje numatytos bendros prekybos politikos srityje tik tuo atveju, jeigu jis yra susijęs su tarptautine prekyba ir yra skirtas prekybai skatinti, palengvinti ar reglamentuoti, taip pat tiesiogiai bei nedelsiant paveikia prekybą apskritai arba tik atitinkamų produktų prekybą. Nagrinėjamos bylos atveju, Teisingumo Teismo nuomone, buvo akivaizdu, kad taip nėra. ETT nurodė, kad Reglamentu Nr. 1013/2006 siekiama ne apibrėžti požymius, kuriuos turinčios atliekos gali laisvai judėti vidaus rinkoje arba prekiaujant su trečiosiomis šalimis, *bet nustatyti suderintą procedūrą, kuriomis, siekiant apsaugoti aplinką, gali būti apribotas atliekų judėjimas, sistema.*

Darytina išvada, jog Teisingumo Teismui tenka ne tik aiškinti jau priimtus Europos Sąjungos teisės aktus, tačiau ir tikrinti, ar jie buvo priimti vadovaujantis tinkamai pasirinktais teisiniais pagrindais, šiuo konkrečiu atveju – Europos Sąjungos Sutarčių nuostatomis.

Dar vienas tokios Teisingumo Teismo kompetencijos, kaip Europos Sąjungos teisės akto priėmimui parinkto teisinio pagrindo tikrinimo, pavyzdys būtų byla *Komisija prieš Tarybą (2006 m. sausio 10 d. sprendimas byloje Komisija prieš Tarybą...)*, kurioje Komisija prašė panaikinti 2002 m. gruodžio 19 d. Tarybos sprendimą 2003/106/EB dėl Roterdamo konvencijos dėl sutikimo, apie kurį pranešama iš anksto, procedūros, taikomos tam tikroms pavojingoms cheminėms medžiagoms ir pesticidams tarptautinėje prekyboje, patvirtinimo Europos bendrijos vardu (*Tarybos Sprendimas dėl Roterdamo konvencijos...*), nes jis, Komisijos nuomone, buvo pagrįstas EB sutarties 175 straipsnio 1 dalimi, o ne EB sutarties 133 straipsniu.

Ir šioje byloje priimtame sprendime ETT pirmiausia priminė, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką, teisinio pagrindo Bendrijos teisės aktui, taip pat ir priimtam, ketinant sudaryti tarptautinį susitarimą, parinkimas turi būti grindžiamas objektyviais kriterijais, kuriems gali būti taikoma teisminė kontrolė ir kuriems, be kita ko, priskirtinas teisės akto tikslas ir turinys.

Jeigu Bendrijos teisės akto analizė rodo, kad juo siekiama kelių tikslų arba jis turi dvi sudėtines dalis, ir jei viena iš jų yra laikytina pagrindine ar dominuojančia, o kita yra tik

papildoma, teisės aktas turi būti grindžiamas tik vienu teisiniu pagrindu – tuo, kurio reikalauja tikslas arba pagrindinė ar dominuojanti sudėtinė dalis. Tačiau jeigu nustatoma, kad aktu tuo pat metu siekiama kelių tikslų arba jį sudaro kelios neatsiejamos sudėtinės dalys, iš kurių nė viena nėra papildoma ir netiesioginė, palyginus su likusiomis, toks aktas turės būti grindžiamas skirtingais atitinkamais teisiniais pagrindais.

ETT nurodė, kad negalima neigti to, kad *žmogaus sveikatos ir aplinkos apsauga buvo pagrindinis dalykas, apie kurį galvojo Roterdamo konvenciją pasirašiusios šalys*. Iš tikrųjų šis tikslas aiškiai atsispindi ne tik konvencijos preambulėje, bet ir jos tekste, nes keletas nuostatų, ETT nuomone, viena-reikšmiškai patvirtina šio tikslo svarbą.

Taigi Teisingumo Teismas konstatavo, kad, atsižvelgiant į Roterdamo konvencijos preambulės aštuntą konstatuojamąją dalį, kurioje teigiama, kad konvencijos šalių prekybos politika ir aplinkosaugos politika turėtų būti suderintos atsižvelgiant į subalansuotos plėtros siekį, darytina išvada, kad ir siekiamų tikslų, ir turinio atžvilgiu ji turi dvi neatsiejamas sudėtinės dalis, iš kurių nė viena negali būti laikoma papildoma arba netiesioginė: viena susijusi su bendra prekybos politika, o kita – su žmonių sveikatos ir aplinkos apsauga. ETT konstatavo, kad Roterdamo konvenciją Bendrijos vardu patvirtinantis sprendimas turėjo būti pagrįstas dviem atitinkamais teisiniais pagrindais – EB sutarties 133 straipsniu ir EB sutarties 175 straipsnio 1 dalimi kartu su šiuo atveju svarbiomis EB sutarties 300 straipsnio nuostatomis, o nustačius nurodytų pagrindų nebuvimą, ginčijamas sprendimas turi būti panaikintas.

Europos Sąjungos teisės akto teisinio pagrindo parinkimo klausimą ETT sprendė ir byloje *Komisija prieš Parlamentą ir Tarybą (2006 m. sausio 10 d. sprendimas byloje Komisija prieš Parlamentą ir Tarybą...)*, tikrindamas 2003 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (EB) Nr. 304/2003 dėl pavojingų cheminių medžiagų eksporto ir importo (2003 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 304/2003...) teisinį pagrindą. Išnagrinėjęs šią bylą ETT panaikino minėtą reglamentą, nes jis buvo pagrįstas tik EB sutarties 175 straipsnio 1 dalimi.

BYLOS DĖL MOKESČIŲ IR RINKLIAVŲ

Teisingumo Teismas, nagrinėdamas bylas, susijusias su atliekų šalinimu ir mokesčio už atliekų šalinimą apskaičiavimo tvarka, taip pat prisideda prie to, kad minėtus klausimus reglamentuojantys teisės aktai būtų tinkamai ir efektyviai taikomi bei aiškinami praktikoje.

Pastaruoju metu vienas pagrindinių tikslų aplinkos apsaugos srityje yra atliekų kiekio mažinimas, o dažniausiai taikoma priemonė yra mokesčių ir rinkliavų nustatymas. Minėtų mokesčių prievolių dydis priklauso nuo „pagamintų“ atliekų kiekio. Mokesčių apskaičiavimo tvarkos nustatymas ir vėliau jos taikymas praktikoje sukelia daug ginčų tarp atliekų surinkėjų ir atliekų turėtojų ar gamintojų. Tokių ginčų

pavyzdžiu galėtų būti byla dėl mokesčio už atliekas *Futura Immobiliare ir kt. (2009 m. liepos 16 d. sprendimas byloje Futura Immobiliare ir kt. ...)*, kurioje buvo taikytas principas „teršėjas moka“. Teisingumo Teismas Direktyvos 2006/12 (2006 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/12/EB...) 15 straipsnio „a“ punktą išaiškino kaip pagal šiuo metu galiojančią Bendrijos teisę nedraudžiantį nacionalinių teisės aktų, kurie komunalinių atliekų tvarkymo ir šalinimo paslaugos išlaidoms padengti numato mokesį, apskaičiuojamą pagal dėl šios paslaugos vartotojų veiklos galinčių susidaryti atliekų kiekį, o ne pagal faktiškai susidariusių ir perduotų tvarkyti atliekų kiekį.

Teisingumo Teismas argumentavo, jog tuo atveju, kai atliekų turėtojai jas perduoda atliekų surinkėjui, minėtame 15 straipsnio „a“ punkte numatyta, kad, remiantis principu „teršėjas moka“, atliekų šalinimo išlaidas turi padengti atliekų turėtojai. Tačiau dažnai yra sunku arba brangu nustatyti tikslų kiekvieno turėtojo perduotų tvarkyti komunalinių atliekų kiekį. Esant nurodytoms aplinkybėms ir remiantis kriterijais, grindžiamais, pirma, dėl turėtojų veiklos galinčių susidaryti atliekų kiekiu, apskaičiuojamu pagal jų užimamų patalpų plotą bei paskirtį, ir (arba), antra, susidariusių atliekų pobūdžiu, būtų galima apskaičiuoti šių atliekų šalinimo išlaidas ir jas paskirstyti skirtingiems turėtojams, nes šie du parametrai, ETT nuomone, daro tiesioginę įtaką minėtų išlaidų dydžiui.

Teisingumo Teismas patikslino, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, remdamasis jam nurodytomis faktinėmis ir teisinėmis aplinkybėmis, turi patikrinti, ar mokesčiai už vidaus kietųjų komunalinių atliekų šalinimą nelemia to, kad tam tikri atliekų turėtojai, šiuo atveju viešbučiai, turi padengti išlaidas, akivaizdžiai neproporcingas dėl jų veiklos galinčių susidaryti atliekų kiekiui arba pobūdžiui (Europos Sąjungos Teisingumo Teismas..., 2010).

Teisingumo Teismo nagrinėta byla *Presidente del Consiglio dei Ministri (2009 m. lapkričio 17 d. sprendimas byloje Presidente del Consiglio dei Ministri...)* galėtų būti dar vienas pavyzdys, kai ginčo objektas buvo mokesčiai santykiai, tačiau byla buvo glaudžiai susijusi ir su aplinkos apsauga. Šioje byloje ginčas kilo dėl Sardinijos regione, Italijoje, taikomos regioninės rinkliavos už tam tikrą privačių orlaivių ir pramoginių laivų stovėjimą, tačiau pareigą mokėti šią rinkliavą turėjo tik asmenys, kurių gyvenamoji vieta arba buveinė mokesčių mokėjimo atžvilgiu yra už Sardinijos ribų. Be to, ši rinkliava netaikoma pramoginiams laivams, stovintiems Sardinijoje ištisus metus.

Sardinijos regiono atstovas teigė, jog net pripažinus, kad regioninė rinkliava už stovėjimą yra laisvę teikti paslaugas ribojanti priemonė, ši rinkliava yra pateisinama bendrojo intereso pagrindais ir visų pirma *aplinkos apsaugos reikalavimais*, kurie gali būti prilyginami EB sutarties 46 straipsnio 1 dalyje aiškiai nurodytiems „visuomenės sveikatos“ tikslams. Taip pat buvo nurodoma, kad *minėta rinkliava grindžiama nauja Sardinijos regiono teritorijos aplinkos ir kraštovaizdžio apsaugos politika*, o ja vadovaujantis reikia nustatyti kelis

mokesčius, kuriais siekiama: *pirma, sumažinti pernelyg didelį gamtos ir pakrantės kraštovaizdžio turtų naudojimą ir, antra, padengti pakrantės zonų atkūrimo darbų dideles išlaidas*. Be to, ši rinkliava buvo grindžiama principu „teršėjas moka“, nes netiesiogiai taikoma asmenims, eksploatuojantiems transporto priemones, kurios yra taršos šaltinis.

Teisingumo Teismas priimtame prejudiciniame sprendime visų pirma priminė, kad pagal nusistovėjusią Teisingumo Teismo praktiką, nepaisant privalomuosius bendrojo intereso pagrindus atitinkančio teisėto tikslo, EB sutartimi garantuojamų pagrindinių laisvių apribojimo pateisinimas reiškia, kad atitinkama priemonė turi būti tinkama užtikrinti tam tikro tikslo įgyvendinimą ir nevirsti to, kas būtina jam pasiekti. Be to, nacionalinės teisės aktai gali garantuoti nurodyto tikslo įgyvendinimą tik tuo atveju, jeigu jais iš tikrųjų nuosekliai ir sistemiškai siekiama šio tikslo.

ETT nurodė, kad darant prielaidą, jog privatūs orlaiviai ir pramoginiai laivai, sustojantys Sardinijoje, yra taršos šaltiniai, o tarša sukelia nepaisant to, iš kur šie orlaiviai ir laivai atvyksta, t. y. ji nesusijusi su jų eksploatuotojų buveine ar gyvenamąja vieta mokesčių mokėjimo atžvilgiu. Taigi, ETT nuomone, tiek Sardinijos regiono rezidentų, tiek nerezidentų orlaiviai ir laivai prisideda prie aplinkos būklės blogėjimo.

Teisingumo Teismas konstatavo, kad toks laisvės teikti paslaugas apribojimas, koks numatytas pagrindinėje byloje nagrinėjamame mokesčių teisės akte, negali būti pateisintas remiantis aplinkos apsauga, nes jame nustatytos regioninės rinkliavos už stovėjimą taikymas grindžiamas skirtingu asmenų vertinimu, nesusijusiu su šiuo aplinkos apsaugos tikslu. Toks apribojimas taip pat negali būti pateisintas visuomenės sveikatos tikslais, nes Sardinijos regionas nepateikė jokie įrodymo, leidžiančio daryti išvadą, kad šiuo teisės aktu siekiama apsaugoti visuomenės sveikatą.

Taigi iš ETT jurisprudencijos tendencijų matyti, kad vien tik žmonių sveikatos ir aplinkos apsaugos tikslų nurodymas visada yra pakankamas pagrindas pagrįsti ir pateisinti nustatytus tam tikrus apribojimus ar mokesťines prievoles, kaip šiuo konkrečiu atveju, jei tik tam tikriems subjektams netaikomos itin griežtos priemonės.

BYLOS DĖL TRANSPORTO RIBOJIMŲ

Bylos dėl transporto judėjimo apribojimų yra dar viena kategorija bylų, kuriose Teisingumo Teismas sprendžia ginčus dėl valstybės narės nustatytų ribojimų tam tikros rūšies transporto priemonių judėjimui, ir turi tikrinti, ar nustatyti apribojimai buvo tinkamai pagrįsti aplinkos ir sveikatos apsaugos tikslais, ar taikytos priemonės buvo proporcingos siekiamam tikslui.

Pavyzdžiui, byloje *Komisija prieš Austriją (2005 m. lapkričio 15 d. sprendimas byloje Komisija prieš Austriją...)* Komisija prašė Teisingumo Teismo pripažinti, kad uždraudama sunkesnių nei 7,5 tonos sunkiasvorių transporto priemonių, vežančių tam tikrus krovinius, eismą greitkelio A 12 dalyje,

Inn slėnyje, Austrija nacionaliniame teisės akte įtvirtino ribojimą, nesuderinamą su EB sutartyje garantuojamu laisvu prekių judėjimu, ir pažeidė Reglamentus Nr. 881/92 ir 3118/93 (1992 m. kovo 26 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 881/92...; 1993 m. spalio 25 d., Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 3118/93...).

Šioje byloje 2005 m. liepos 14 d. pateiktoje išvadoje generalinis advokatas L. A. Geelhoedas nurodė, kad šiuo konkrečiu atveju yra nagrinėjami svarbūs klausimai, susiję su principu, kuriuo reikia vadovautis derinant aplinkos apsaugai skirtas priemones ir Sutarties nuostatas dėl vidaus rinkos sukūrimo bei funkcionavimo. Generalinio advokato teigimu, per pastaruosius 25 metus dauguma valstybių narių ėmėsi įvairių priemonių, kad apribotų ir išvengtų augančio kelių eismo šalutinio poveikio. Be to, buvo nustatyti specialūs kelių mokesčiai, skirti su kelių transportu susijusiems infrastruktūros kaštams finansuoti. Tranzitas keliais dažniausiai vyksta tankiai apgyvendintose zonose, kurios yra jautrios kraštovaizdžio ir gamtos valdymo požiūriu. Daugelis tranzito valstybių apriboja sunkiasvorių transporto priemonių naudojimąsi savo kelių infrastruktūra savaitgaliais ar naktimis. Galiausiai subsidijomis, mokesčiais bei privalomomis reguliavimo priemonėmis siekiama paveikti transportavimo ilgesniais maršrutais pasirinkimą. Valstybės narės imasi priemonių, kurios yra skirtos įgyvendinti išpareigojimą laikytis Bendrijos nuostatų, *priimtų siekiant sumažinti įvairios veiklos poveikį aplinkai, kad būtų apsaugota pati aplinka, taip pat žmonių, gyvūnų ir augalų sveikata*. Generalinio advokato nuomone, šioje byloje atsiskleidžia interesų konfliktas tarp krovinių vežimo keliais ekonominio augimo ir apsaugos nuo šalutinio tokio transporto judėjimo poveikio.

Teisingumo Teismas visų pirma priminė, kad pagal nusistovėjusią teismo praktiką nacionalinės priemonės, galinčios riboti Bendrijos vidaus prekybą, gali būti pateisinamos *imperatyviais aplinkosaugos reikalavimais*, jeigu nustatytos priemonės yra proporcingos siekiamam tikslui. ETT nuomone, nagrinėjamos bylos atveju akivaizdu, kad ginčijamas nacionalinis teisės aktas buvo priimtas siekiant užtikrinti aplinkos oro kokybę atitinkamoje zonoje ir yra pateisinamas aplinkos apsaugos aspektu.

ETT dar kartą pabrėžė, kad aplinkos apsauga yra vienas pagrindinių Bendrijos tikslų. EB sutarties 2 straipsnis skelbia, kad Bendrijos uždavinys yra siekti „aukšto lygio aplinkos apsaugos ir jos kokybės gerinimo“, tam tikslui EB sutarties 3 straipsnio 1 dalies 1 punktą numato „politikos aplinkos srityje“ įgyvendinimą. Pagal EB sutarties 6 straipsnį, kuris pabrėžia šio tikslo visuotinį ir esminį pobūdį, „nustatant ir įgyvendinant <...> Bendrijos politikos ir veiklos kryptis <...>, turi būti atsižvelgiama į aplinkos apsaugos reikalavimus“.

Teisingumo Teismas pažymėjo, kad, kalbant apie aplinkos oro kokybės apsaugą, itin svarbios Direktyvos 1999/30 (1999 m. balandžio 22 d. Tarybos direktyva 1999/30/EB...) II priede apibrėžiamos ribinės azoto dioksido bei azoto oksidų vertės, padedančios nustatyti, kada reikia imtis prevencinių priemonių.

Svarbu nustatyti, ar Austrijos teisės aktais apibrėžta kliūtis yra proporcinga siekiamam teisėtam tikslui, tai yra aplinkos apsaugai. ETT pažymėjo, jog prieš pasirinkdamos tokią radikalią priemonę (tokia yra visiškas eismo draudimas greitkelio atkarpoje, kuri yra gyvybiškai svarbi susisiekimo tarp tam tikrų valstybių priemonė), Austrijos valdžios institucijos turėjo atidžiai išnagrinėti galimybę pasirinkti laisvą judėjimą mažiau apribojančias priemones ir jų atsakyti tik tuomet, jei jų netinkamumas siekiamo tikslo atžvilgiu buvo aiškiai įrodytas. ETT konstatavo, kad ginčytas Austrijos teisės aktas neatitiko proporcingumo principo ir negalėjo būti pateiktas oro kokybės apsauga, todėl pripažįstamas nesuderinamas su EB sutarties 28 ir 29 straipsniais.

BYLOS DĖL ELEKTROS ENERGIJOS GAMYBOS IR CHEMIJOS PRAMONĖS

Bet kokios diskriminacijos draudimas dėl pilietybės ir galimos tokio draudimo pasekmės buvo nagrinėtos neįprastoje byloje, kurioje buvo sprendžiami ir su aplinkos apsauga susiję klausimai. Iš tikrųjų ČEZ byloje (2009 m. spalio 27 d. sprendimas byloje ČEZ...) Teisingumo Teismas turėjo pareikšti savo nuomonę dėl diskriminacijos pilietybės atžvilgiu draudimo principo ir šio principo taikymo Europos atominės energijos bendrijos steigimo sutarčiai (toliau – EAEB).

Austrijos apygardos teismas nagrinėjo žemės sklypų savininkų ieškinius, kuriuose buvo prašoma įpareigoti Čekijos Respublikoje esančią Temelino atominę elektrinę nutraukti kaimynams keliamą pavojų, atsirandantį dėl skleidžiamos jonizuojančiosios spinduliuotės eksploatuojant minėtą atominę elektrinę. Nacionalinis teismas nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui prejudicinį klausimą, ar Čekijos valdžios institucijų išduotas leidimas eksploatuoti elektrinę turi būti pripažįstamas Austrijoje nagrinėjant tokios rūšies ieškinį, jeigu Austrijos įstatymuose toks pripažinimas nenumatytas. Teisingumo Teismas pirmiausia nurodė, kad pagrindinė byla iš esmės yra susijusi su klausimu, ar galima tęsti pramoninę veiklą, kurią sudaro atominės elektrinės eksploatacija, ir kokias technines sąlygas galima nustatyti tokiai elektrinei dėl tariamo jos žalingo poveikio arba pavojaus, susijusio su apšvita dėl jonizuojančiosios spinduliuotės iš šios elektrinės, kitoje valstybėje esančiam nekilnojamajam turtui.

Priminęs valstybių narių pareigas, susijusias su radioaktyviųjų atliekų laidojimu (kompetentingai institucijai išduodant leidimą laidoti radioaktyvias atliekas informuoti apie tai Komisiją), Teisingumo Teismas konstatavo, kad Temelino atominės elektrinės vykdoma pramoninė veikla patenka į EAEB taikymo sritį. ETT pažymėjo, kad įmonės, eksploatuojančios valstybėje narėje esantį įrenginį, paprastai yra įsteigtos pagal tos valstybės galiojančią teisę ir jų padėtis panaši į šios valstybės piliečių padėtį. Taigi įrenginių, kuriems administracinis leidimas išduotas kitoje, ne Austrijos, Respublikoje, nevienodas vertinimas Austrijos Respublikoje

laikomas tokiu pat lygiaverčiu pilietybės vertinimu. Bet kokios diskriminacijos dėl pilietybės draudimo principas yra bendrasis Bendrijos teisės principas, kuris galioja ir EAEB sutarties taikymo srityje. Remiantis šia EAEB sutartimi, turi būti nagrinėjamas nevienodas vertinimas, kurį Austrijos Respublika taikė branduolinės energijos įrenginiams, kuriems administracinis leidimas išduotas kitoje valstybėje narėje. Be to, *Teisingumo Teismas pažymėjo, kad diskriminacijos dėl pilietybės negali pateisinti vien ekonominiai tikslai, kaip antai nacionalinių ūkio subjektų interesų apsauga. Jos negalima pateisinti ir gyvybės, visuomenės sveikatos, aplinkos ar teisės į nuosavybę apsaugos tikslams, nes egzistuoja Bendrijos teisinis reglamentavimas, kuriam iš dalies priskiriamas ir šis leidimas, užtikrinantis tokią apsaugą.* Taigi Austrijos Respublika negalėjo pateisinti diskriminacijos, taikytos Temelino atominėi elektrinei, kurios eksploatacijai administracinį leidimą išdavė Čekijos Respublika.

2008 m. gruodžio 16 d. *Arcelor Atlantique ir Lorraine ir kt.* byloje (2008 m. gruodžio 16 d. sprendimas byloje *Arcelor Atlantique ir Lorraine ir kt.*) priimtame prejudiciniame sprendime Teisingumo Teismas sprendė klausimą, ar Bendrijos direktyvos nustatyta šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistema yra suderinama su lygybės principu, ar norint į ją atsakyti, reikia išsamiai įvertinti faktines aplinkybes.

Šioje byloje Prancūzijos Valstybės Taryba pateikė prašymą dėl 2003 m. spalio 13 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2003/87, nustatančios šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemą Bendrijoje³, galiojimo. Generalinis advokatas P. Maduro 2008 m. gegužės 21 d. pateiktoje išvadoje nurodė, kad ginčijamas Europos Sąjungos teisės aktas buvo priimtas įgyvendinant Bendrijos ir jos valstybių narių įsipareigojimus, prisiimtus pagal Jungtinių Tautų bendrosios klimato kaitos konvencijos Kioto protokolą (toliau – Kioto protokolas), nelaukiant, kada įsigalios pats Kioto protokolas (2005 m. vasario 16 d.). Generalinis advokatas pažymėjo, kad minėtu protokolu, priimtu 1997 m. gruodžio 11 d., buvo siekiama 2008–2012 m. šiltnamio efektą sukeliančių dujų bendrą emisijų kiekį, lyginant su 1990 m. lygiu, sumažinti bent 5 %. Bendrija 2002 m. balandžio 25 d. sprendimu patvirtino Kioto protokolą, įtvirtindama Europos Bendrijos ir jos valstybių narių įsipareigojimą 2008–2012 m. šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas, lyginant su 1990 m. lygiu, sumažinti 8 %; minėtus įsipareigojimus Bendrija ir jos valstybės narės susitarė vykdyti drauge.

Pagal bendrą vienodo požiūrio principą, kaip Bendrijos teisės bendrąjį principą, reikalaujama, kad panašios situacijos nebūtų vertinamos skirtingai, o skirtingos – vienodai, jei toks vertinimas negali būti objektyviai pagrįstas.

³ Ši direktyva iš dalies keičia Tarybos direktyvą 96/61/EB (OL L 275, p. 32, 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 7 t., p. 631–646) ir buvo iš dalies pakeista 2004 m. spalio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/101/EB (OL L 338, p. 18).

Manydamas, kad juodosios metalurgijos (pagrindinėje byloje ieškovės buvo būtent šios pramonės šakos įmonės), plastiko ir aliuminio sektorių padėtis yra panaši, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas norėjo sužinoti, ar Bendrijos teisės aktų leidėjas, neįtraukdamas plastiko ir aliuminio sektorių į Direktyvos 2003/87 taikymo sritį, pažeidė vienodo požiūrio principą juodosios metalurgijos atžvilgiu.

Teisingumo Teismas nurodė, kad skirtingu vertinimu pažeisti vienodo požiūrio principą galima tik tuomet, kai nagrinėjamos situacijos yra panašios visų jas apibūdinančių elementų atžvilgiu.

Priimtame prejudiciniame sprendime nurodoma, jog, nagrinėjant Direktyvos 2003/87 galiojimą vienodo požiūrio principo atžvilgiu, reikia pripažinti, kad juodosios metalurgijos, chemijos ir spalvotųjų metalų sektoriai vertinami skirtingai, nors jų padėtis yra panaši.

Kartu ETT pabrėžė, kad Bendrijos teisės aktų leidėjas, net naudodamasis diskrecijos teise tose srityse, kur reikia politinių, ekonominių ir socialinių sprendimų, savo pasirinkimą privalo pagrįsti objektyviais ir siekiamą tikslą atitinkančiais kriterijais, atsižvelgti į visas faktines aplinkybes, turimus techninius bei mokslo duomenis.

Prejudiciniame sprendime ETT nurodė, kad *naudodamasis savo diskrecijos teise Bendrijos teisės aktų leidėjas, be pagrindinio aplinkos apsaugos tikslo, privalo visiškai atsižvelgti į esamus interesus*. Nagrinėjant galimus su įvairiomis priemonėmis susijusius apribojimus reikia turėti omenyje, kad, nors siekiamų tikslų svarba gali pateisinti ūkio subjektams sukeliamas neigiamas ekonomines pasekmes (net jeigu jos kai kuriems jų yra didelės), pasiekti rezultatai negali būti akivaizdžiai mažiau adekvatūs, nei pasiekti kitomis, taip pat šiems tikslams tinkamomis, priemonėmis.

Teisingumo Teismas nusprendė, kad, išanalizavus ginčijamą direktyvą pagal vienodo požiūrio principą, nenustatyta jokių veiksmų, kurie darytų įtaką jos galiojimui dėl to, kad joje numatyta, jog šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijos leidimų sistema taikoma tik juodosios metalurgijos sektoriui, neįtraukiant chemijos ir spalvotųjų metalų sektorių.

Byloje *Parlamentas prieš Komisiją* (2008 m. balandžio 1 d. sprendimas sujungtose bylose *Parlamentas prieš Komisiją*...) Parlamentas siekė panaikinti Komisijos priimtą sprendimą, kuriuo buvo keičiamas Direktyvos 2002/95 (2003 m. sausio 27 d. *Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/95/EB*...) priedas, siekiant jį suderinti su technikos pažanga. Šioje byloje Teisingumo Teismas dar kartą priminė, kad tikslas, atitinkantis EB sutarties 152 straipsnį, pagal kurį žmonių sveikatos aukšto lygio apsauga užtikrinama nustatant ir įgyvendinant visas Bendrijos politikos bei veiklos kryptis ir EB sutarties 174 straipsnio 2 dalį (pagal kurią Bendrijos aplinkos politika siekiama aukšto apsaugos lygio ir yra grindžiama atsargumo bei prevencinių veiksmų principais), pateisina griežtą išimties taikymo sąlygų aiškinimą Direktyvoje 2002/95 įtvirtintų medžiagų atžvilgiu.

BYLOS DĖL MEDICININIŲ PRIEMONIŲ

Byloje *Nordiska Dental* priimtas prejudicinis sprendimas (2009 m. lapkričio 19 d. sprendimas byloje *Nordiska Dental*...) ir jame Teisingumo Teismo pateiktas Europos Sąjungos teisės aktų aiškinimas yra bene geriausias pavyzdys, patvirtinantis sveikatos apsaugos bei aplinkos apsaugos santykį. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikė Švedijos nacionalinis teismas, nagrinėjantis bylą tarp Cheminių medžiagų inspekcijos ir „Nordiska Dental AB“ (toliau – „Nordiska Dental“). Pastaroji prašė taikyti nuostatą, leidžiančią nukrypti nuo draudimo eksportuoti gyvsidabrį ir cheminius junginius, kurių sudėtyje yra gyvsidabrio, prekiavimo odontologinėmis amalgamomis laikotarpiu.

Byloje nustatyta, kad „Nordiska Dental“ gamina lydinį odontologinėms amalgamoms ir tam importuoja supakuotą gyvsidabrį. Ši įmonė 72,5 % savo pardavimo sandorių sudaro Europos Sąjungoje, o jos parduodami gaminiai turi „CE“ ženklą, numatytą Direktyvos 93/42 (1993 m. birželio 14 d. *Tarybos direktyvos 93/42/EEB*...) 17 straipsnio 1 dalyje.

Priimtame prejudiciniame sprendime Teisingumo Teismas nurodė, kad, kaip matyti, iš Direktyvos 93/42 trečios konstatuojamosios dalies, ja siekiama suderinti nuostatas dėl medicinos prietaisų, užtikrinančių saugą ir sveikatos apsaugą, naudojimo, kad būtų garantuotas laisvas šių prietaisų judėjimas vidaus rinkoje. ETT pabrėžė, jog nagrinėjamos bylos atveju ginčas yra susijęs tik su laisvu medicinos prietaisų judėjimu tarp valstybių narių.

ETT pažymėjo, jog Direktyvos 93/42 8 straipsnio 1 dalyje nustatyta, kad valstybės narės, įsitikinusios, jog šią direktyvą atitinkantys ir sertifikuoti medicinos prietaisai kelia riziką pacientų, vartotojų bei kitų asmenų sveikatai ir (arba) saugai, imasi visų reikalingų laikinųjų priemonių tokiems prietaisams pašalinti iš rinkos arba uždrausti / apriboti jų pateikimą į rinką ar jų naudojimą. Esant nurodytoms aplinkybėms, atitinkama valstybė narė, remdamasi ta pačia nuostata, turi nedelsdama pranešti Komisijai apie priimtas priemones ir nurodyti jų priėmimo priežastį. Pagal to paties straipsnio 2 dalį Komisija savo ruožtu turi išnagrinėti, ar šios priemonės yra pagrįstos, ir, jei taip, nedelsdama apie tai pranešti valstybei narei, kuri parodė iniciatyvą imtis šių priemonių, ir kitoms valstybėms narėms.

Teisingumo Teismas taip pat atkreipė dėmesį į tai, kad pagrindinėje byloje, nagrinėjamoje nacionaliniame teisme, buvo sprendžiama, ar eksporto draudimas gali būti grindžiamas aplinkos ir sveikatos apsauga. ETT padarė išvadą, kad iš Švedijos vyriausybės Teisingumo Teismui pateiktų pastabų yra aišku, jog jos nurodytas aplinkos apsaugos tikslas apima ir sveikatos apsaugą, ir visuomenės sveikatos reikalavimus, nurodytus Direktyvos 93/42 14 b straipsnyje.

Teisingumo Teismas pažymėjo, kad, kaip tai matyti iš Direktyvos 93/42 preambulės, ja siekiama apsaugoti ne tik sveikatą siaurąja prasme, bet ir pačius asmenis. Be to, ji taikoma ne tik medicinos prietaisų naudotojams ir pacientams, bet ir „tretiesiems“ arba „kitiems asmenims“. Taigi, esant

nurodytoms aplinkybėms, negalima sutikti, kad toks draudimas eksportuoti odontologines amalgamas, kurių sudėtyje yra gyvsidabrio, koks numatytas pagrindinėje byloje nagrinėjamos teisės nuostatose, gali nepatekti į Direktyvos 93/42 taikymo sritį vien dėl to, kad, be sveikatos apsaugos tikslo, ji taip pat grindžiama aplinkos apsaugos sumetimais.

Galiausiai ETT nurodė, kad bet kuriuo atveju, priešingai, nei teigia Švedijos vyriausybė, iš pateikto aiškinimo negalima daryti išvados, kad visoms priemonėms, kurių gali imtis valstybės narės aplinkos srityje (pavyzdžiui, dėl atliekų tvarkymo), taikoma Direktyva 93/42, jeigu jos susijusios su medicinos prietaisais. ETT nurodė, jog Direktyvos 93/42 4 straipsnio 1 dalis draudžia tokias valstybės narės teisės nuostatas, kokios nagrinėjamos pagrindinėje byloje, kai, siekiant apsaugoti aplinką ir sveikatą, uždraudžiama eksportuoti odontologines amalgamas, kurių sudėtyje yra gyvsidabrio, pagal šios direktyvos 17 straipsnį pažymėtas „CE“ ženklą.

IŠVADOS

1. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas plėtoja aplinkos teisę ir bylose, kurių ginčo objektas nėra tiesiogiai susijęs su aplinkos apsauga. Nagrinėdamas bylas, kurių faktinės aplinkybės nenuginčijamai rodo, jog gali kilti pavojus ne tik aplinkai, bet ir žmonių sveikatai, Teisingumo Teismas imasi jo kompetencijai priskirtų reikiamų teisinių priemonių, t. y. taiko ir aiškina Europos Sąjungos teisę, siekdamas užtikrinti, jog bus tinkamai apginta kiekvieno asmens teisė į sveiką aplinką.

2. Teisingumo Teismas, vykdydamas teisingumą, aktyviai prisideda prie Europos Sąjungos teisėkūros. Teisingumo Teismo vaidmenį teisėkūros procese patvirtina ir jo priimti sprendimai bylose, kuriose jis sprendė klausimą dėl tinkamo teisinio pagrindo parinkimo rengiant teisės akto projektą ir tikrino, ar kitos Europos Sąjungos institucijos veikė joms priskirtos kompetencijos ribose.

3. Teisingumo Teismas, nagrinėdamas bylas ir tikrinamas, ar tam tikri veiksmai, kurių imasi valstybės narės aplinkos apsaugos srityje, visada yra pagrįsti valstybių narių nurodomu *bendruoju interesu*, užtikrina, jog vis mokesčiai ir rinkliavos buvo pagrįsto dydžio, priešingu atveju turės būti panaikintos.

4. Nagrinėdamas bylas Europos Sąjungos Teisingumo Teismas užtikrina Europos Sąjungos sutartyje ir Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo Protokole Nr. 2 „Dėl subsidiarumo ir proporcingumo principų taikymo“ įtvirtinto proporcingumo principo tinkamą įgyvendinimą praktikoje. Teisingumo Teismas, nagrinėdamas bylas, kuriose persipina keli ypač svarbūs interesai, tokie kaip ekonominiai ir aplinkos apsaugos, vadovaujasi proporcingumo principu ir tikrina, ar nustatyti ribojimai yra būtini siekiamo tikslo atžvilgiu.

5. Sprendimuose, priimtuose išnagrinėjus bylas, kuriose buvo sprendžiami ginčai dėl atominės elektrinės keliamo pavojaus ir dėl jos skleidžiamos jonizuojančiosios spinduliuotės, dėl Bendrijos direktyvos nustatytos šiltnamio efekto sukeliančių dujų emisijos leidimų sistemos suderinimo

lygybės principu, Teisingumo Teismas patvirtino būtinumą užtikrinti, kad visi politiniai, ekonominiai ir socialiniai sprendimai būtų pagrįsti objektyviais kriterijais ir turimais techniniais bei mokslo duomenimis. Taigi vykdant teisingumą svarbi reikšmė buvo suteikta ir mokslui.

Gauta 2010 10 06

Priimta 2010 10 30

Literatūra

1. Europos Sąjungos Teisingumo Teismas. 2010. *Teisingumo Teismo, Bendrojo Teismo ir Europos Sąjungos tarnautojų teismo darbų apžvalga*. 2009 m. Metinis pranešimas. Liuksemburgas: Europos Sąjungos leidinių biuras.
2. *Sutartis dėl Europos Sąjungos veikimo*. OL C 83, 2010 03 30. 47–199.
3. Vaišvila A. 2000. *Teisės teorija*. Vadovėlis. Vilnius: Justitia, 2000.
4. 1992 m. kovo 26 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 881/92 dėl patekimo į rinką vežant krovinius Bendrijos keliais į valstybės narės teritoriją ar iš jos arba kertant vienos ar kelių valstybių narių teritoriją. OL L 95: 1–7; specialusis leidimas lietuvių k., sk. 7, t. 1: 370–376.
5. 1993 m. spalio 25 d. Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 3118/93, nustatantis sąlygas, kuriomis vežėjai nerezidentai gali teikti krovinų vežimo nacionaliniais keliais paslaugas valstybėje narėje. OL L 279: 1–16; specialusis leidimas lietuvių k., 7 sk., 2 t.: 103–118.
6. 2003 m. sausio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 304/2003 dėl pavojingų cheminių medžiagų eksporto ir importo. OL L 63, 2003 3 6: 1.
7. 2006 m. birželio 14 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1013/2006 dėl atliekų vežimo. OL L 190: 1–98.
8. 1993 m. birželio 14 d. Tarybos direktyva 93/42/EEB dėl medicinos prietaisų. OL L 169, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 12 t.: 124.
9. 1999 m. balandžio 22 d. Tarybos direktyva 1999/30/EB dėl sieros dioksido, azoto dioksido, azoto oksidų, kietųjų dalelių ir švino ribinių verčių aplinkos ore (OL L 163: 41), iš dalies pakeista 2001 m. spalio 17 d. Komisijos sprendimu 2001/744/EB (OL L 278: 35).
10. 2003 m. sausio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/95/EB dėl tam tikrų pavojingų medžiagų naudojimo elektros ir elektroninėje įrangoje apribojimo. OL L 37: 19; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 13 sk., 31 t.: 127.
11. 2006 m. balandžio 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2006/12/EB dėl atliekų. OL L 114: 9–21.
12. 2002 m. gruodžio 19 d. Tarybos sprendimas dėl Roterdamo konvencijos dėl sutikimo, apie kurį pranešama iš anksto, procedūros, taikomos tam tikroms pavojingoms cheminėms medžiagoms ir pesticidams tarptautinėje prekyboje, patvirtinimo Europos bendrijos vardu. OL L 63, 2003 3 6: 27–28; specialusis leidimas lietuvių k., sk. 11, t. 46: 91–92.

13. 2005 m. lapkričio 15 d. sprendimas byloje *Komisija prieš Austriją*. C-320/03. Rink.: I-9871.
14. 2006 m. sausio 10 d. sprendimas byloje *Komisija prieš Tarybą*. C-94/03. Rink.: I-1.
15. 2006 m. sausio 10 d. sprendimas byloje *Komisija prieš Parlamentą ir Tarybą*. C-178/03. Rink.: I-107.
16. 2008 m. balandžio 1 d. sprendimas sujungtose bylose *Parlamentas prieš Komisiją*. C-14/06 ir C-295/06. Rink.: I-1649.
17. 2008 m. gruodžio 16 d. sprendimas byloje *Arcelor Atlantique ir Lorraine ir kt.* C-127/07. Rink.: I-9895.
18. 2009 m. liepos 16 d. sprendimas byloje *Futura Immobiliare ir kt.* C-254/08. Rink.: I-6995.
19. 2009 m. rugsėjo 8 d. sprendimas byloje *Komisija prieš Parlamentą ir Tarybą*. C-411/06. Rink.: I-7585.
20. 2009 m. spalio 27 d. sprendimas byloje *ČEZ*. C-115/08 (Rink. dar nepaskelbtas).
21. 2009 m. lapkričio 17 d. sprendimas byloje *Presidente del Consiglio dei Ministri*. C-169/08 (Rink. dar nepaskelbtas).
22. 2009 m. lapkričio 19 d. sprendimas byloje *Nordiska Dental*. C-288/08 (Rink. dar nepaskelbtas).

Regina Prapiestienė, Deimilė Prapiestytė

ASPECTS OF ENSURING APPROPRIATE IMPLEMENTATION OF THE RIGHT TO A HEALTHY ENVIRONMENT IN THE CASE LAW OF THE COURT OF JUSTICE OF THE EUROPEAN UNION

S u m m a r y

Court of Justice's case law is compulsory both for the environmental legislation of the European Union and for national law of its Member States, not only for cases directly related to environmental issues, but also for cases that at first sight could seem not to be related to the environment.

The Court of Justice ensures the proper interpretation and implementation of the EU's environmental legislation in the areas such as waste management, taxes on waste disposal, transport restrictions based on harm effects on the environment, electricity production and chemical industry.

Key words: European Union, Court of Justice of the European Union, environmental protection, medical instruments, health protection, waste transportation, taxes on waste management, transport restrictions, air quality industry